

»Rezijanska
srčna
govorica«

Silvana
Paletti

NO SAMO POT

Sam si ti,
sama ja,
sama dua seuà.
Pur se čujaua,
pur se iščeuà,
sama dua ni viua, či seuà.
Na sama pot nes čaka,
usak suo pot mi greua,
sama dua ni viua, či seuà.
Ko pote se dojdajo,
no samo pot mi pojdaui:
dardo ke — sa ni vi,
dardo kadà — koncà sa ni zna.

ENO SAMO POT

Sam si ti,
sama jaz,
sama sva oba.
Vendar se slutiva,
vendar se iščeva,
sama ne veva, kdo sva.
Ena sama pot naju čaka,
vsak svojo pot greva,
sama ne veva, kje sva.
Ko poti vkup prideta,
po eni sami poti pojdeva:
do kod — se ne ve,
do kdaj — konca znati ni.

DNA ROŽICA

Na kuncù uod naga tarenja,
 pri ka sunčece je ustalo,
 na rožica je pognala,
 na se nategnula
 nu si riztegnula nji vijece,
 tej ko ustane du
 uod ne nočè spanjave.
 Sunčece je se ji nasmejnilo,
 rosa je jo pujubila,
 utičace so ji zapele,
 jude so se postavile za jo gledat.

Na kuncù uod taga tarenja,
 ko sunčece je šlo spat,
 na rožica je se upuhnula.
 Niščì ni zna, niščì ni vi,
 da či to bila ta rožica.

SAM ŠLOVEK

Zgubjèn tame karje judij,
 zábjen uod useh,
 ti nimeš ne pote ne strehe
 ne naga uognjà za se ugret.
 Ti meš no serce tej usi,
 nu pur niščì te ni zna.
 Koj si zdelal sveto ti,
 ka niščì te ni more videt?
 Zauojo ka ti si boh,
 ti si senče učú, rukú, nugú,
 ti se pijaneš, se drogaš,
 ti si ster, ti na valaš?

Pa nes den šlovek je muer,
 zauojo ka niščì ni mu pomagat.

ROŽICA

*Na koncu travnika,
 prej ko sončece je vstalo,
 rožica je pognala,
 se pretegnila
 in si naravnala lističe,
 kakor ko vstane kdo
 od nočnega spanja.
 Sončece se ji je nasmehnilo,
 rosa jo je pobožala,
 ptičice so ji zapele,
 ljudje so se ustavili in jo gledali.*

*Na koncu tistega travnika,
 ko sončece je šlo spat,
 rožica je ovenela.
 Nihče ne zna, nihče ne ve,
 kdo je bila tista rožica.*

SAM

*Zgubljen med toliko ljudmi,
 pozabljen od vseh,
 ti nimaš ne poti ne strehe
 ne ognja, da bi se ogrel.
 Ti imaš srce kakor vsi,
 vendar te nihče ne pozna.
 Kaj si naredil svetu,
 da te nihče ne more videti?
 Zato ker si ubog,
 brez oči, rok, nog,
 se opijaš, omamljaš,
 si star, nebogljen?*

*Tudi danes je umrl človek,
 ker mu nihče ni pomagal.*

TERG

Da sama ja ni vin,
 da kako jude živijo tuu tergo,
 da ni naga bijaca travice,
 ni ne rožice ne naga utićaca, ke ti prave,
 ni naga tarenja da utrucè se prekočuujate.
 Makoj no smlide, zmerzle sunce,
 šaliž pusod, pulvina rat,
 ke to te zadušiuu,
 šušurja rat,
 ke to te uglušiuu.
 Jude ubarbane tej za pust,
 suhe, smlide, rude na tiko,
 rude iščijo tej muhe,
 same uni ni vijo da koj,
 ni majo hiše u tase tej hlode tuu gozdè.
 Usi dijo, da »Gremo u terg,
 se lopo živí!«
 Ma ričite vi, to je živet iso?!

MESTO

Sama ne vem,
 kako ljudje živijo v mestu,
 ko ni travne bilke,
 ni ne rožice ne ptička, da bi ti kaj povedal,
 ne travnika, da bi se otroci prekopicovali.
 Samo blede, mrzlo sonce,
 povsod kamnit tlak, polno prahu,
 da te duši,
 šum in hrum,
 da bi oglušel.
 Ljudje, pobarvani ko za pust,
 suhi, bleđi, zmerom v teku,
 zmerom iščejo, ko muhe,
 sami ne vejo kaj,
 in imajo hiše v skladanicah ko hlode v gozdu.
 Vsi pravijo: »Gremo v mesto,
 se lepo živí!«
 Vendar, povejte, je to živetí?!

ROZAJANAVE

Mi se znamo. Mi vimo, da či simò.
 Tame stuu mijarjou ćemo se poznet.
 Mi se čujamo. Mi se kličemo.
 Mi znamo našo krij.
 Druge jude ni nes gledajo
 tej te strašne vedaue,
 ni nes študijajo tej no čudno rič,
 ni iščejo naše korane.

Jarbol raste,
 ma sve vijece, sve rožice,
 nu tana isimo sveto
 pa uon je za kej.

REZIJANI

*Mi se poznamo. Mi vemo, kdo smo.
 Med stotisoči se bomo spoznali.
 Mi se čujemo. Mi se kličemo.
 Mi poznamo našo kri.
 Drugi ljudje nas gledajo
 kakor strašne vèdavce,*
 nas študirajo kot čudo,
 iščejo naše korenike.*

*Drevo raste,
 ima svoje lističe, svoje cvetove,
 in na tem svetu
 tudi ono je za kaj.*

* Pravljična bitja, ki so se baje prikazovala ponoči v obliki ognja. Vendar je v Reziji moč slišati tudi dvojnik *védamci*, oblikovno in pojmovno soroden z *védomci* (*bédanci* ipd.) drugih slovenskih krajev.

STARE ROZOJEN

Usake traunik je ga mel,
 koj korbo nu pot
 an je znel.
 Ni mel timpa za se postavet,
 koj ko an bil trudan,
 za pučēt.

GUSPUDINAVE

Nāše serce se zadavilo
 za pošlušet te vlike glave.
 Ko ti se postaveš
 tapod njih skranjeh,
 ti meš usiga rat
 nu ti meš mučēt nu delat.
 Ni ti kažejo jauur,
 nu tu je koj to terde žalejzo.
 Da vita koj ja čon uan rečēt:
 Da pa ja se uezana tej vi,
 ma ja ba tela rade bet tej utičave —
 no samo streho
 nu ninaga guspudina.

TO BALANÀ

Da tazuna to balanà.
 Uer éaminou uod usake hiše
 pleše dem
 na muziko uod goslárja,
 ke naganja snih.
 Pa te bukave se tičájo,
 da mirave se potijo,
 nu usaka duša
 okol uognjà se gri.

STARI REZIJAN

*Vsak travnik je bil njegov,
 samo krošnjo in pot
 je poznal.
 Ni imel časa za postanek,
 samo ko je bil truden,
 da se je spočil.*

GOSPODARJI

*Nāše srce se je skrčilo,
 poslušno velikim glavam.
 Če se ustaviš
 pod njih perutmi,
 imaš vsega zadosti,
 da le molčiš in delaš.
 Kažejo ti zlato,
 in je le trdo železo.
 Veste, kaj vam povem:
 Tudi jaz sem vezana ko vi,
 vendar bi bila rada ko ptiči —
 eno samo streho
 in nobenega gospodarja!*

SNEŽI

*Zunaj sneži.
 Vrh dimnikov, nad vsako hišo
 pleše dim
 na muziko goslárja,*
 ki prižene sneg.
 Z bukovimi drvmi netimo,
 da se zidovi potijo,
 in vsaka duša
 okoli ognja se greje.*

* Severovzhodni veter, imenovan po planini Goslō, od koder piha. Tu zadaj ni nobene besedne igre, saj Rezijani pravijo goslim »cítira«, godcu »citrávec«.